

Rechtbank Amsterdam

Zitting : Donderdag 14 juni 2018

Parketnummers : 13/731070-15

Verzoek tot opheffing voorlopige hechtenis inzake Viool

Inzake:

Openbaar Ministerie
te
Amsterdam

tegen

W.F. Holleeder,

verdachte,

raadslieden:

S.L.J. Janssen & R. Malewicz

Index

<i>Inleiding</i>	3
I Het begin van een oorlog eerste aanslag (1990-1999)	
<i>De eerste helft van de jaren negentig</i>	9
<i>De eerste aanslag op Cor van Hout</i>	14
<i>De betaling van één miljoen gulden</i>	19
<i>City Peak</i>	23
II Verdere escalatie tweede aanslag (1999-2002)	
<i>Ronald van Essen</i>	27
<i>Jan Femer</i>	29
<i>Een aangekondigde moord I: waarschuwingen van Magdi Barsoum</i>	30
<i>Cor van Hout: nieuwe contacten en oude conflicten</i>	32
<i>Een aangekondigde moord II: Norbert S</i>	37
<i>De tweede aanslag op Cor van Hout</i>	43
<i>Vuurwerk</i>	51
<i>Stanley Hillis</i>	55
III Oude en nieuwe problemen moord op Cor van Hout (2000-2003)	
<i>De aanslag op John Mieremet</i>	61
<i>De aanslag op Gijs van Dam jr.</i>	64
<i>De moord op Cor van Hout en Robert ter Haak</i>	67
<i>Achtergronden en (mogelijke) verbanden</i>	70
<i>Onderzoeksrichting Nereus / Asero</i>	75
<i>De getuige John Jansen</i>	77
<i>John Mieremet</i>	80
<i>Zaaksoverstijgende getuigen</i>	89
<i>(Voorlopige) conclusie</i>	95

Edelachtbaar college,

Inleiding

1. In de afgelopen dagen en weken zijn verspreid over meerdere zittingsdagen de bewijsmiddelen besproken die een rol spelen in het onderzoek Viool. Daarbij is mede op verzoek van de verdediging sprake geweest van een wat langere aanloop, waarin niet alleen de moord op Cor van Hout in januari 2003 aan de orde is geweest, maar is ook gesproken over de twee eerdere pogingen hem van het leven te beroven die er in maart 1996 en in december 2000 zijn geweest. Voor die feiten wordt de heer Holleeder niet vervolgd, maar voor een juiste beoordeling van de uiteindelijke moord in 2003 is het desalniettemin noodzakelijk ook die feiten te betrekken, zoals hierna nog uitgebreid aan de orde zal komen.
2. Met het voorlopig afronden van de bespreking van de bewijsmiddelen ter zitting is naar het oordeel van de verdediging ook het moment gekomen dat gekeken dient te worden naar de voorlopige hechtenis in deze zaak. Duidelijk is immers dat de heer Holleeder stellig ontkent zich schuldig te hebben gemaakt aan enige betrokkenheid bij de moord op Cor van Hout, een zaak waarvoor hij in voorlopige hechtenis verblijft sinds Uw Rechtbank op 16 september 2015 de door het Openbaar Ministerie ingediende vordering tot gevangenneming toeweest.
3. Natuurlijk zou een opheffing van die voorlopige hechtenis niet betekenen dat de heer Holleeder in vrijheid zou worden gesteld, nu de voorlopige hechtenis in de andere zaken nog voortduurt. Toch acht de verdediging het van belang dit verzoek thans aan Uw Rechtbank voor te leggen. Reden is behalve het algemene uitgangspunt dat iemand niet in voorarrest moet zitten voor een zaak waar hij zich niet aan schuldig heeft gemaakt het feit dat de verdenkingen in de verschillende zaken met elkaar samenhangen, en dat wij het juist achten na al het onderzoek dat daarnaar is gedaan onze visie op de bewijsmiddelen in deze zaak naar buiten te kunnen brengen.
4. Daarbij speelt een belangrijke rol, dat de verdediging zich in deze bijzondere zaak – ik doel dan niet alleen op Viool maar op de hele vervolging van de heer Holleeder - van meet af aan op het standpunt heeft gesteld dat niet volstaan zou worden met het betwisten van de door het Openbaar Ministerie ingebrachte belastende bewijsmiddelen.

5. Zeker nu een centrale rol in de bewijsvoering van het Openbaar Ministerie wordt gespeeld door de veronderstelde motieven die Willem Holleeder gehad zou hebben bij de verschillende aan hem tenlastegelegde liquidaties, is aangekondigd dat zo breed mogelijk onderzoek zou worden gedaan naar hetgeen kan worden vastgesteld over die veronderstelde motieven en daarmee over de verhouding tussen de verschillende personen en groeperingen in het criminele milieu, bezien over een langere tijd. Oftewel, zoals wij in de uitgebreide toelichting op de eerste ronde onderzoeksverzoeken van 28 april 2017 aan de rechter-commissaris schreven:

Intussen realiseert de verdediging zich heel wel dat anders dan in een “gewone strafzaak” het betwisten van de juistheid en betrouwbaarheid van de verklaringen van getuigen of de interpretaties van het Openbaar Ministerie niet voldoende zal zijn. Er lijkt zich in ieder geval aan de zijde van het Openbaar Ministerie een zodanig vastomlijnde overtuiging te hebben ontwikkeld dat teneinde de onschuld van de heer Holleeder op deze dossiers aan te tonen het weerleggen van de tegen hem ingebrachte bewijsmiddelen niet voldoende zal zijn: door de verdediging zal concrete en betrouwbare informatie moeten worden aangeleverd waarmee de daadwerkelijke gang van zaken kan worden ondersteund of beter nog kan worden bewezen. Dat is zeker in het licht van de lange periode waarbinnen de feiten zich hebben afgespeeld, de uiterst complexe en wisselende verhoudingen tussen de in die periode figurerende actoren en de mate waarin de overtuiging zich in ieder geval ten aanzien van dat driemanschap lijkt te hebben vastgezet een uiterst ambitieus voornemen, maar een minder volledige of veelomvattende verdediging zal in deze zaak naar de overtuiging van de verdediging eenvoudigweg niet voldoende zijn.

6. In de periode van ruim een jaar die op die eerste brief is gevolgd hebben zowel de verdediging als het Openbaar Ministerie en de rechter-commissaris zich ingespannen deze doelstelling te verwezenlijken, waarbij alle procespartijen - ik zou bijna zeggen: eendrachtig - getracht hebben zoveel mogelijk aan waarheidsvinding te doen. Daarbij heeft het Openbaar Ministerie zoals al meermalen aan de orde gesteld de zeldzame stap genomen de verdediging een groot aantal onderzoeksdoossiers ter beschikking te stellen waarin de politie uitgebreid onderzoek heeft gedaan naar diverse liquidaties en andere strafbare feiten die zich in de relevante periode in de aanloop naar de twee aanslagen en uiteindelijke moord op Cor van Hout hebben voorgedaan.

7. Daarnaast is er een groot aantal getuigen bij de rechter-commissaris gehoord, waarvan een aantal opmerkelijk openhartig was over hun wetenschap van gebeurtenissen uit die tijd en van de verhoudingen tussen de verschillende actoren in het criminele milieu die aan die gebeurtenissen ten grondslag lagen.
8. In dit betoog zullen wij de bewijsmiddelen die uit dat onderzoek zijn voortgekomen zo gestructureerd en overzichtelijk mogelijk op een rijtje zetten. Dat doen wij niet alleen vanuit de gedachte dat deze zaak waarschijnlijk de laatste kans biedt om te proberen zoveel als mogelijk duidelijkheid te krijgen over hetgeen zich vele jaren geleden in het criminele milieu heeft afgespeeld, maar vooral omdat het voor de door de rechtbank te nemen beslissingen van cruciaal belang wordt geacht dat u inzicht heeft in de immense caleidoscoop aan gebeurtenissen, verwickelingen en betrokkenen die het criminele milieu in de jaren '90 en het begin van dit millennium bood.
9. Net als voor de andere tenlastegelegde feiten geldt ook en vooral voor de moord op Cor van Hout dat de beschuldiging dat Willem Holleeder zich aan het medeplegen van (opdracht geven tot) die moord heeft schuldig gemaakt vrijwel geheel en al wordt gestoeld op zijn veronderstelde verhouding tot Cor van Hout, en op de motieven die hij bij die moord zou hebben gehad. Het is voor een juiste beoordeling van de aan de heer Holleeder ten laste gelegde feiten dus noodzakelijk die feiten in de context van hun tijd en in hun onderlinge samenhang met eerdere en latere gebeurtenissen die zich rondom de te laste gelegde feiten hebben afgespeeld, te bezien. Een andere aanpak doet geen recht aan het feit dat gebeurtenissen, net zo min als verhoudingen tussen personen, niet geïsoleerd in de tijd bestaan, maar het resultaat zijn van een wisselwerking die vaak over een langere periode heeft plaatsgehad en waarin van alles en nog wat is voorgevallen dat van cruciaal belang is om de uiteindelijke gebeurtenis op een juiste manier te kunnen duiden.
10. De tussentijdse balans die wij met dit opheffingsverzoek opmaken is niet bedoeld als eindpleidooi ten aanzien van deze aan Willem Holleeder tenlastegelegde zaak. Dat is in deze fase, nog los van de gebruikelijke procedurele gang van zaken, ook helemaal niet mogelijk nu ook ná de moord op Cor van Hout nog allerhande dwarsverbanden zijn vast te stellen tussen verschillende personen die van belang kunnen worden geacht voor een juiste beoordeling

van de verhouding tussen die personen in de periode die aan die moord vooraf ging. Ook de ontwikkelingen na 2003 en de gebeurtenissen die aan de orde zullen komen bij de bespreking van de andere zaaksdossiers zijn relevant bij het krijgen van een juist beeld van de gang van zaken als geheel, zoals dat gezien de aard van de jegens de heer Holleeder ingebrachte verdenking noodzakelijk is.

11. Om het enigszins behapbaar te houden zullen wij ons in deze fase echter grotendeels beperken tot de bewijsmiddelen die zijn voortgekomen uit het onderzoek naar de vele gebeurtenissen in het criminele milieu tot aan de moord op Cor van Hout. Zaaksoverstijgende dwarsverbanden en bewijsmiddelen die dit eerste thema overstijgen en waar nog nader onderzoek naar zal plaatshebben, zullen op een later moment uitgebreider aan de orde komen. Ook zal er later in de procedure ongetwijfeld nog sprake zijn van ontwikkelingen die maken dat dit betoog zal moeten worden aangevuld of bepaalde zaken opnieuw aangestipt zullen moeten worden, maar het is het streven een forse eerste stap te zetten in de bespreking van deze hectische tijd in de Nederlandse misdaadgeschiedenis.
12. Met alleen de aanloop naar de moord op Cor van Hout en hetgeen in die periode kan worden vastgesteld is er ook al genoeg te bespreken: het betreft een lange periode waarover meerdere boeken zijn volgeschreven waarin wij zonder enige twijfel niet volledig zullen kunnen zijn.¹ Ondanks dat sprake is van een grote hoeveelheid dossierstukken waarin door het Openbaar Ministerie inzage is gegeven, beschikken we lang niet over alle hieromtrent opgemaakte dossiers en gaat het bovendien om tientallen onderzoeken naar moorden en pogingen daartoe.
13. Voor elk van die zaken zou een volledige bespreking van de bewijsmiddelen een pleitnotitie van een behoorlijke omvang vergen en dus zal om het enigszins toegankelijk en overzichtelijk samen te vatten geselecteerd moeten worden uit de beschikbare

¹ Van die boeken kan ik met name *'De oorlog in de Amsterdamse onderwereld'* van de journalisten Middelburg en Vugts (Middelburg & Vugts 2008) en *'De liquidatiedossiers'* van Van de Pol en Verweij (Van de Pol & Verweij 2011) van harte aanbevelen om op een relatief laagdrempelige manier bekend te worden met de veelheid aan personen en gebeurtenissen die ook in dit pleidooi een rol zullen spelen. Ook het meer recente *'De kouwe ouwe'* van Olling en Haas (Olling & Haas 2017) is een waardevolle schets van een deel van die gebeurtenissen en zal met enige regelmaat hier de revue passeren.

informatie. Dat zullen wij zoals steeds op chronologische wijze doen, waarbij zal worden verwezen naar bewijsmiddelen zoals die in de verschillende dossiers aanwezig zijn en zoals die in de afgelopen dagen en weken door Uw Rechtbank zijn besproken, dat alles in een poging de waarheid zo dicht mogelijk te benaderen.

14. Zonder twijfel kan door (bijvoorbeeld) het Openbaar Ministerie worden gewezen op verklaringen, telefoontaps, observatieverslagen of enige andere bewijsmiddelen die ten behoeve van een min of meer volledig overzicht zouden moeten worden betrokken. Dat is gezien de immense hoeveelheid informatie en de keuzes die daarin gemaakt moeten worden onvermijdelijk. Wij nodigen het Openbaar Ministerie er nadrukkelijk toe uit indien gewenst zo een aanvulling te geven, al is het maar nu de doelstelling van verdediging en Openbaar Ministerie hier keurig gelijk op lijken te gaan.
15. Zoals u in de index heeft kunnen zien hebben wij de bespreking van deze langere periode in drie hoofdstukken onderverdeeld. In het eerste hoofdstuk zullen de jaren 90 en de eerste aanslag op Cor van Hout worden besproken, in het tweede hoofdstuk de verwickelingen rond het jaar 2000 en de tweede aanslag, om tenslotte in het derde hoofdstuk de uiteindelijke moord in 2003 aan de orde te laten komen. In dat laatste deel zullen wij ook kort ingaan op de zogenoemde zaaksoverstijgende bewijsmiddelen die allemaal pas vele jaren later zijn verkregen, zoals de getuigen La Serpe en Ros en de getuigen Astrid Holleeder, Sonja Holleeder en Sandra den Hartog.
16. Ter aanzien van die laatste getuigen geldt dat het onderzoek ter zitting nog niet is afgerond of zelfs (op zaaksniveau) nog niet echt is aangevangen. Zeker die onderwerpen zullen in een later stadium, uiterlijk bij eindpleidooi, dus nog aanzienlijk uitgebreider met u worden besproken. Gezien hetgeen die verklaringen inhouden ten aanzien van dit specifieke zaaksdossier en de algemene kanttekeningen die daar ook in deze fase al bij kunnen worden gemaakt, meent de verdediging echter dat het niet volledig kunnen bespreken van die bewijsmiddelen niet aan dit verzoek tot opheffing van de voorlopige hechtenis in de weg hoeft te staan.

17. Een laatste inleidende opmerking betreft de al eerder gegeven waarschuwing dat uit het onderzoek keer op keer gebleken is dat we te maken hebben met een complexe criminele wereld waarin slechts zelden sprake is van overzichtelijke of ééndimensionale conflicten tussen duidelijk af te bakenen partijen. Integendeel: keer op keer lijkt sprake van allerlei personen en groeperingen die de samenwerking met elkaar aangaan of die juist beëindigen, verbonden sluiten en weer verbreken, zaken wel of juist niet van elkaar tolereren, gekend worden in elkaars beslissingen of daar juist nadrukkelijk buiten worden gehouden, et cetera, dat alles in een soms bijzonder snel wisselende of zelfs heimelijke samenstelling.
18. Het beeld dat ontstaat is dat van een wereld waarin wat je ziet of hoort niet hoeft aan te sluiten bij wat er werkelijk gaande is, waarbij de belangen van de ene groep het ene moment samen kunnen gaan met belangen van een andere groep en op een later moment juist weer lijnrecht tegenover elkaar kunnen staan, waarin personen die op de voorgrond treden zeker niet degenen hoeven te zijn die daadwerkelijk de beslissingen nemen maar waarin achter de schermen een hele politieke wereld plaatsheeft waar je slechts heel soms, wanneer je het geluk hebt daar overkoepelend naar te kunnen kijken en bewijsmiddelen uit 20 jaar onderzoeken te kunnen combineren, glimpen van kan opvangen.
19. Daarbij beginnen we voor de zaak van Cor van Hout aan het begin van de jaren 90, wanneer het criminele landschap in Nederland grondig wordt hervormd als gevolg van de moord op Klaas Bruinsma en de opkomst van de zogenoemde 'Joego-maffia'.² Daarover het volgende.

² De verhouding tussen Willem Holleeder en Cor van Hout in de jaren tachtig, de Heinekenontvoering, de gezamenlijke investeringen, de ontvlechting in 1996 en de contacten in de jaren daarna zal als zaaksoverstijgend thema in samenhang met de verklaringen van de getuigen Holleeder op een later moment worden behandeld.

(Voorlopige) conclusie

281. Hiermee is het laatste woord over de moord op Cor van Hout zeer zeker niet gezegd. Als gezegd zullen wij op een later moment, wanneer wij de zaaksoverstijgende bewijsmiddelen en hetgeen in onder meer Passage naar voren is gekomen kunnen betrekken, verder over dit feit komen te spreken.
282. Met de voorgaande zo beknopt mogelijk weergegeven schets van de gebeurtenissen in de jaren voorafgaand aan die moord in 2003 hoopt de verdediging Uw Rechtbank voor dit moment meer inzicht te hebben gegeven in de uiterst complexe en schimmige criminele wereld in de jaren '90 en de eerste jaren van het nieuwe millennium. Een wereld waarin zoals herhaaldelijk aangestipt dingen niet altijd hoeven te zijn wat ze lijken en er achter de schermen allerhande belangen en contacten plaatshebben waar maar zeer zelden zicht op wordt verkregen. Dat geldt naar later zal blijken ook voor de andere zaken, maar zeker voor deze zaak Viool.
283. Pas wanneer er meer afstand kan worden genomen en de gebeurtenissen over meerdere jaren in elkaars samenhang kunnen worden beschouwd, wordt duidelijk dat de moord op Cor van Hout natuurlijk niet een uit het niets komende geïsoleerde gebeurtenis is geweest die slechts heeft plaatsgehad omdat de gemene en gevaarlijke Willem Holleeder om onduidelijk gebleven redenen zijn zwager uit het leven heeft willen schieten, maar dat die moord in een hele reeks van conflicten, allianties, (financiële) belangen, vetes, bloedwraak en moorden heeft gestaan.
284. Een bijna onontwarbare kluwen die Uw Rechtbank desalniettemin zal moeten ontwarren om met kracht van bewijsmiddelen antwoord te kunnen geven op de vraag: kan het inderdaad niet anders dan dat Holleeder die moord op Van Hout heeft laten plegen of zou het (heel goed) kunnen dat de achtergrond van die moord en dus het opdrachtgeverschap helemaal niet bij hem ligt? Dat hij niet de zeggenschap heeft gehad over de totstandkoming van die moord om hem als medepleger of uitlokker van die moord te kunnen aanmerken, althans dat het bewijs daartoe eenvoudig niet in het dossier te vinden is?

285. Het antwoord van de verdediging op die vraag zal u duidelijk zijn.
Ik verzoek u de voorlopige hechtenis in deze zaak Viool op te heffen.

(Met het verzoek een afschrift van deze pleitnotities aan het PV van de zitting te hechten.)

De raadslieden,

S.L.J. Janssen & R. Malewicz